

กรอบการพัฒนากาเกษตรเชิงพื้นที่
ตำบลพิมูล
อำเภอห้วยเม็ก ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

การจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ระดับตำบลของตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๕ – ๒๕๖๘) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส - ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคำใหญ่ อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลพิมูลดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

นายพิทยา นฤมล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๒
สารบัญ	๓
สารบัญตาราง	๕
สารบัญภาพ	๗
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๘
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๘
๑.๒ อาณาเขต	๘
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๙
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๑๐
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๑๐
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๑๐
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๑๑
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๒
๓.๑ ฤดูกาล	๑๒
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๒
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๒
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน	๑๒
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างอำเภอและตำบล	๑๓
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๓
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๓
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๔
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๖
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๖
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๗
๑.๑ เกษตรกร	๑๗
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๒๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล	๒๗
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบลพิมูล ชนิดสินค้าข้าว	๒๗
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๗
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๗
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๙
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๓๐
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๓๑
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๓๑
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๑
๒. การวิเคราะห์ Supply chain ชนิดสินค้าข้าว	๓๓
๓. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบลพิมูล ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง	๓๔
๓.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๔
๓.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๓๔
๓.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๓๔
๓.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๓๖
๓.๕ ต้นทุนการผลิต	๓๗
๓.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๓๘
๓.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๙
๔. การวิเคราะห์ Supply chain ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง	๔๐
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๑
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๔๑
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๓
บรรณานุกรม	๔๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๐
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๒
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๒
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๔
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๔
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๔
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๕
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๖
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๖
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๖
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๗
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๗
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๗
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๘
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๘
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๓
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๓
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๔
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๔
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๔
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๕
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๕
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๖
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๖
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๗
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๒๘
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๘
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๓๑
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๒
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๒
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว ตำบลพิมูล	๓๓
๓๖	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๓๔
๓๗	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตมันสำปะหลัง	๓๕
๓๘	แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๕
๓๙	แสดงต้นทุนการผลิต	๓๘
๔๐	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๙
๔๑	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๙
๔๒	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้ามันสำปะหลัง ตำบลพิมูล	๔๐
๔๓	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๑
๔๔	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๓

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบล	๘
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ	๑๑
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบล	๑๑
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบล	๑๕
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๗
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๘
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๙
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว	๓๐
๑๐	แสดงวิธีการตลาดตำบลพืชมูล	๓๑
๑๑	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๓๔
๑๒	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๕
๑๓	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๖
๑๔	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง	๓๗
๑๕	แสดงวิธีการตลาดตำบลพืชมูล	๓๘

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ ตำบล แบ่งเป็นจำนวน ๑

อบต. ๗ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ชื่อ หมู่ที่	ผู้ใหญ่บ้าน	เบอร์โทรศัพท์
๑.บ้านเดชอุดม	นางอรกัญญา พลลา	๐๙๕๖๖๔๘๐๔๑
๒.บ้านพิมูล	นายจรัส ปรุรัตน์	๐๙๕๖๖๙๖๒๔๐
๓.บ้านโนนพิมาน	นายวิสรุท เหลาดวงดี	๐๖๑๙๓๘๐๑๙๓
๔.บ้านหาดทรายมูล	นายคุณ เทียงชั้น	๐๙๕๖๙๔๗๒๘๑
๕.บ้านหาดทรายมูล	นายเจริญ ภูวด (กำนัน)	๐๘๖๘๖๐๙๔๒๒
๖.บ้านหาดทรายมูล	นายแก่นแก้ว เมืองศรีมัตย์	๐๙๐๒๕๓๗๕๔๔
๗.บ้านพิมูล	นายพิชัย ภูสง่า	๐๘๘๕๖๑๑๕๒๔

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

หมู่ที่	จำนวนบ้าน(ครัวเรือน)
๑.บ้านเดชอุดม	๑๓๕
๒.บ้านพิมูล	๑๖๙
๓.บ้านโนนพิมาน	๙๒
๔.บ้านหาดทรายมูล	๒๘๕
๕.บ้านหาดทรายมูล	๒๕๕
๖.บ้านหาดทรายมูล	๒๗๔
๗.บ้านพิมูล	๑๘๖
รวม	๑,๓๙๖

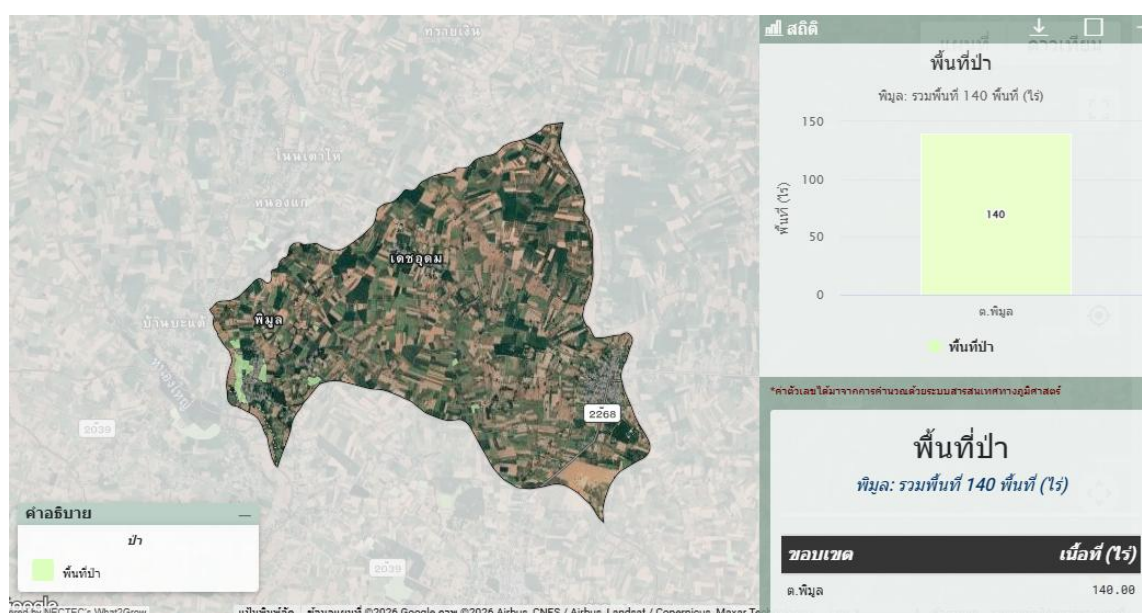
ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก มีสภาพพื้นที่ที่เป็น เป็นที่ราบและเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงเฉลี่ย ๒๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยพื้นที่ราบมีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑,๖๒๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๔๒ ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มใช้ทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่เนินดินตอนกลางของตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑๓,๑๗๙ ไร่ หรือร้อยละ ๘๔.๖๘ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทั่วไปทั้งตำบล โดยเป็นที่ลุ่มใช้ทำนา ๑,๔๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๒๑ ของเนื้อที่ตำบล เป็นที่ดอนใช้ปลูกพืชไร่ และไม้เกาะ ๑๑,๗๔๕ ไร่ หรือร้อยละ ๗๕.๔๗ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนที่เหลือจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ชุมชน และแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๖๓๘ และ ๑๒๔ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๑๐ และ ๐.๘๐ ของเนื้อที่ตำบล ตามลำดับ

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

พื้นที่	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
ตำบลพิมูล	๑๕,๖๔๔.๗๓	๑๔๐	๐.๘๙
รวม	๑๕,๖๔๔.๗๓	๑๔๐	๐.๘๙

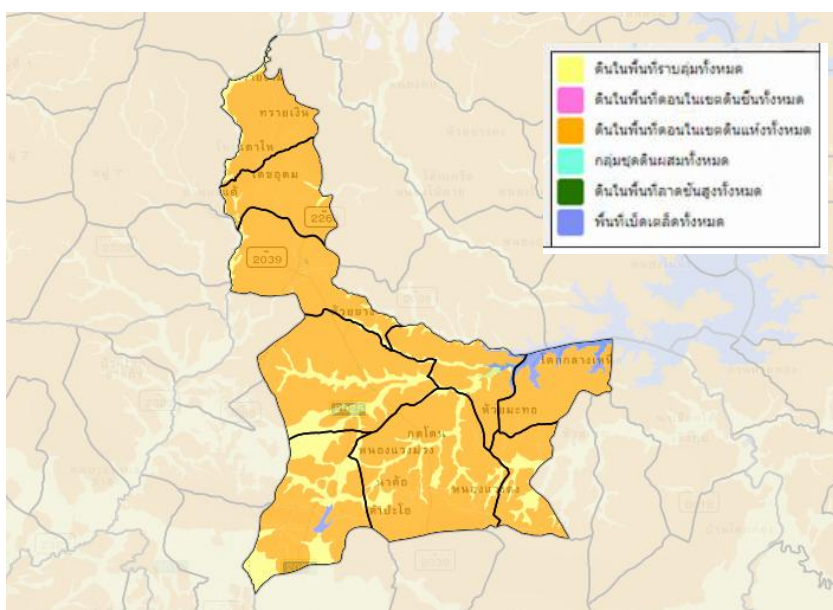
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพพื้นที่ตำบลพิมูล เป็นที่ราบและเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงเฉลี่ย ๒๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยพื้นที่ราบมีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑,๖๒๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๔๒ ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มใช้ทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่เนินดินตอนกลางของตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑๓,๑๗๙ ไร่ หรือร้อยละ ๘๔.๖๘ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทั่วไปทั้งตำบล โดยเป็นที่ลุ่มใช้ทำนา ๑,๔๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๒๑ ของเนื้อที่ตำบล เป็นที่ดอนใช้ปลูกพืชไร่

และไม่เหมาะ ๑๑,๗๔๕ ไร่ หรือร้อยละ ๗๕.๔๗ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนที่เหลือจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ชุมชน และแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๖๓๘ และ ๑๒๔ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๑๐ และ ๐.๘๐ เนื้อที่ตำบล ตามลำดับ

แผนที่แสดงความลาดชันของตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

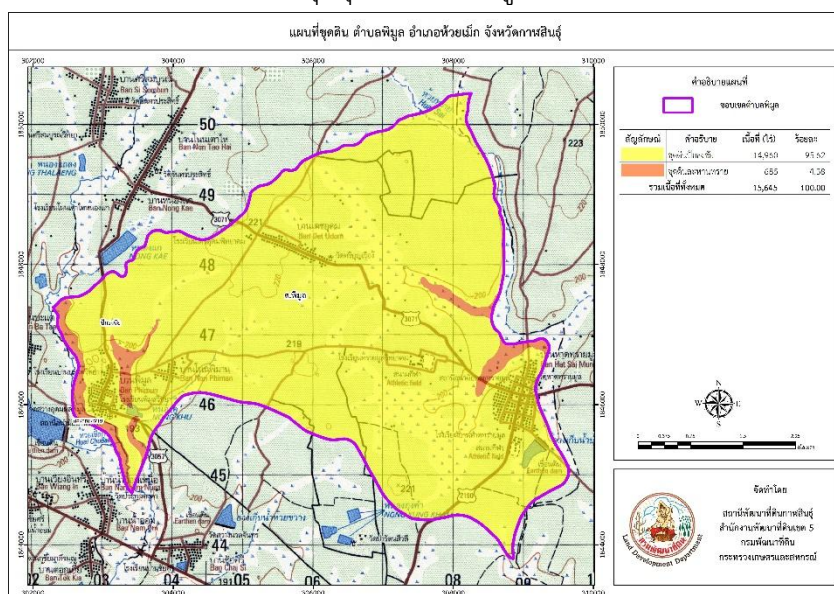

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๒ กลุ่มชุดดิน ดังนี้ ชุดดินปกรังชัย เนื้อที่ ๑๔,๙๖๐ ไร่ ร้อยละ ๙๕.๖๒ และชุดดินละหานทราย เนื้อที่ ๖๘๕ ไร่ ร้อยละ ๔.๓๘

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna Climate : Aw) ซึ่งเป็นลักษณะอากาศที่มีฤดูแล้งสลับฤดูฝนอย่างเด่นชัด ลักษณะอากาศเช่นนี้เกิดขึ้นเนื่องจากตำบลทรายทองตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงสามารถแบ่งฤดูกาลออกได้เป็น ๓ ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน ฤดูหนาว และ ฤดูร้อน ดังนี้

๑) ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามันทำให้เกิดฝนตกชุก

๒) ฤดูหนาว เริ่มในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

๓) ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทะเลจีนใต้ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน		←	→									
ฤดูฝน					←	→						
ฤดูหนาว	←	→								←	→	

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๑,๒๕๔.๔๕	๑,๒๕๔.๔๕	๙๙	กันยายน	๓๗	๑๑	๒๖.๕
๒๕๖๕	๑,๕๙๗.๘๒	๑,๕๙๗.๘๒	๑๓๐	พฤษภาคม	๓๘	๑๒	๒๖.๕
๒๕๖๖	๑,๒๖๙.๙๖	๑,๒๖๙.๙๖	๙๕	กันยายน	๓๘	๑๑	๒๕
๒๕๖๗	๑,๒๐๗.๖๙	๑,๒๐๗.๖๙	๑๐๐	สิงหาคม	๔๐	๑๒	๒๘.๕
๒๕๖๘	๑,๔๖๒.๖๖	๑,๔๖๒.๖๖	๙๐	มิถุนายน	๓๘	๑๐	๒๕.๕

ที่มา : <https://www.tmd.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน

ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- เส้นทางที่ ๑ ถนนลาดยาง รพช. สายบ้านชัยศรี-บ้านครองทรัพย์ระยะทาง ๘ กิโลเมตร เป็นการคมนาคมสะดวกตลอดปี

- เส้นทางที่ ๒ ถนนลาดยาง รพช.สายคำใหญ่-โคกเครือ ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกตลอดปี
 - เส้นทางที่ ๓ ถนนลาดยาง รพช. สายบ้านหาดทรายมูล-หนองแก ระยะทาง ๘ กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกตลอดปี
 - เส้นทางที่ ๔ ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างบ้านหาดทรายมูลถึงบ้านพิมุระยะทาง ๖ กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกตลอดปี
 - เส้นทางที่ ๕ ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างบ้านโนนพิมานถึงบ้านครองทรัพย์ระยะทาง ๘ กิโลเมตร ช่วงฤดูฝนการคมนาคมไม่สะดวก
 - เส้นทางที่ ๖ เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างบ้านหาดทรายมูลถึงบ้านครองทรัพย์ระยะทาง ๔.๘ กิโลเมตร เป็นเส้นทางขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ฤดูฝนการคมนาคมไม่สะดวก
- ๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างอำเภอดำและตำบล
- ตำบลพิมุ มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อ ดังนี้
- ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้
- ทางหลวงหมายเลข ๒๒๖๘ เส้นทางระหว่างตำบลคำใหญ่ ถึงบ้านหาดทรายมูล ระยะทาง ๒.๕ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

ตำบลพิมุมีแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและได้ดำเนินการปรับปรุงก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อเพียงพอกับการอุปโภคและบริโภคของประชาชน ดังนี้

๑. ลำห้วยทราย อยู่ทางทิศเหนือของหมู่ที่ ๖ บ้านหาดทรายมูล เป็นลำห้วยที่มีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี แต่สภาพลำห้วยต้นเขินถูกปกคลุมด้วยวัชพืช ถึงแม้จะมีการขุดลอกบ่อยครั้งแต่เมื่อถึงฤดูฝนก็ต้นเขินเช่นเคย เนื่องจากสภาพหน้าดินเป็นดินทรายน้ำพัดพาได้ง่าย และมีปริมาณมาก ราษฎรใช้ประโยชน์ทางการเกษตรเป็นสำคัญแต่ครอบคลุมพื้นที่ไม่มาก

๒. ลำห้วยสายบาตร ไหลผ่านทางทิศตะวันตกของหมู่ที่ ๗ บ้านพิมุ สภาพลำห้วยคล้ายกับลำห้วยทรายแต่สภาพลำห้วยที่ไหลผ่านหมู่ที่ ๗ ไม่คดเคี้ยวมากทำให้ไหลผ่านสะดวกไม่ต้นเขิน ราษฎรสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี

๓. หนองคูบ้านพิมุ หมู่ที่ ๒ เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในการผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน สามารถหล่อเลี้ยงราษฎรในชุมชนบ้านพิมุ หมู่ที่ ๒,๗ ได้ตลอดทั้งปี และมีความเหมาะสมที่จะปรับปรุงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน

๔. หนองน้ำบ้านหาดทรายมูลหมู่ที่ ๔เป็นแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำมาก สามารถใช้ในการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปีและเหมาะสมที่จะปรับปรุงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน

๕. หนองคำบอนหมู่ที่ ๓ บ้านโนนพิมาน ใช้เป็นแหล่งน้ำในการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

๖. หนองลอดออก หมู่ที่ ๑ บ้านเดชอุดม สภาพแหล่งน้ำในปัจจุบันไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดทั้งปี มีการซึมซับได้รวดเร็วเนื่องจากสภาพดินที่ไม่อุ้มน้ำ

๗. หนองประมง หมู่ที่ ๕ บ้านหาดทรายมูล ใช้เป็นแหล่งน้ำในการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

๘. หนองผักแว่นหมู่ที่ ๕ บ้านหาดทรายมูล ใช้เป็นแหล่งน้ำในการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อการอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย

- ฝาย มี ๕ แห่ง
- บ่อบาดาล มี ๓๕ แห่ง
- บ่อน้ำตื้น มี ๙ แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน มี ๔ แห่ง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	หมู่ที่	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
-	-	-	-	-	-

ที่มา : , พ.ศ.....

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	หมู่ที่/ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : , พ.ศ.....

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๘	
		ราย	บ่อ
๑	ตำบลพิมูล	๔๘	๔๘
	รวม	๔๘	๔๘

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	หมู่ที่/ตำบล	ด้านการเกษตร ด้านอุปโภค – บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	ตำบลพิมูล	๕	๕
	รวม	๕	๕

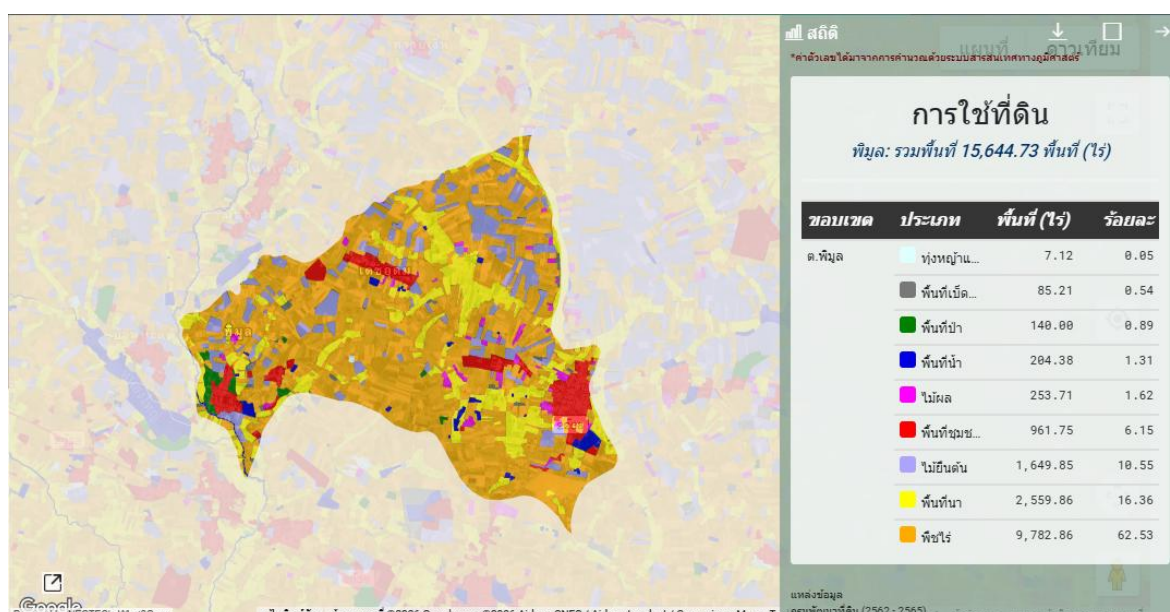
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๑๔๐.๐๐	๐.๘๙
พืชไร่	๙,๗๘๒.๘๖	๖๒.๕๓
ไม้ยืนต้น	๑,๖๔๙.๘๕	๑๐.๕๕
ไม้ผล	๒๕๓.๗๑	๑.๖๒
พื้นที่นา	๒,๕๕๙.๘๖	๑๖.๓๖
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๗.๑๒	๐.๐๕
พื้นที่น้ำ	๒๐๔.๓๘	๑.๓๑
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๙๖๑.๗๕	๖.๑๕
พื้นที่เปิดเตลิด	๘๕.๒๑	๐.๕๔
รวม	๑๕,๖๔๔.๗๓	๑๐๐.๐๐

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๔,๒๔๖.๒๘ ไร่ (ร้อยละ ๙๑.๐๖ ของพื้นที่ตำบล)

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

หมู่ที่	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)					
	ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
๑.บ้านเดชอุดม	๗๐๕.๒๕	๑๒๕.๗๕	๖๙๔.๒๕	๑๕๓.๐๐	-	๑,๖๗๘.๒๕
๒.บ้านพิมูล	๖๖๙.๒๕	๒๕.๒๕	๓๑๙.๗๕	๙๔.๐๐	๒.๐๐	๑,๑๑๐.๒๕
๓.บ้านโนนพิมาน	๔๔๗.๗๕	๑๙๑.๒๕	๔๘๔.๗๕	๔๓.๕๐	๗.๐๐	๑,๑๗๔.๒๕
๔.บ้านหาดทรายมูล	๘๒๗.๔๖	๑๖.๕๐	๓๗๑.๐๐	๓๖.๕๐	-	๑,๒๕๑.๔๖
๕.บ้านหาดทรายมูล	๖๔๗.๑๙	๙.๐๐	๓๐๐.๗๕	๒๒๕.๒๕	-	๑,๑๘๒.๑๙
๖.บ้านหาดทรายมูล	๑,๒๓๑.๕๐	-	๑,๑๗๒.๗๕	๗๘๓.๕๐	-	๓,๑๘๗.๗๕
๗.บ้านพิมูล	๒๑๖.๒๑	๑๗.๗๕	๙๘.๗๕	๓๒.๒๕	๗.๐๐	๓๗๑.๙๖
พื้นที่รวม	๔,๗๔๔.๖๐	๓๘๕.๕๐	๓,๔๕๒.๐๐	๑,๓๖๘.๐๐	๑๖.๐๐	๙,๙๕๖.๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

พื้นที่	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
ตำบลพิมูล	๖๙๘	๔๑๘	-	๓๔๐	๔๕๗	๑๙,๓๔๖	๕๐๑	-	-
รวมทั้งหมด	๖๙๘	๔๑๘	-	๓๔๐	๔๕๗	๑๙,๓๔๖	๕๐๑	-	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

พื้นที่	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
ตำบลพิมูล	๑๘๖	-	-	-	๑๘๗	-	-
รวมทั้งหมด	๑๘๖	-	-	-	๑๘๗	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

ไม่มี

ข้อมูลด้านสังคม**๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร****๑.๑ เกษตรกร****๑) ครุฑเรือนและประชากร**

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครุฑเรือน และประชากร ตำบลพิมูล

ที่	หมู่ที่	ครุฑเรือน ทั้งหมด	ครุฑเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	๑.บ้านเคชอุดม	๑๓๕	๑๑๗	๑๙๒	๑๙๑	๓๘๓
๒	๒.บ้านพิมูล	๑๖๙	๑๐๓	๑๗๒	๑๙๑	๓๖๓
๓	๓.บ้านโนนพิมาน	๙๒	๙๗	๑๕๓	๑๔๕	๒๙๘
๔	๔.บ้านหาดทรายมูล	๒๘๕	๑๐๕	๕๐๐	๔๕๘	๙๕๘
๕	๕.บ้านหาดทรายมูล	๒๕๕	๘๔	๔๕๕	๔๓๐	๘๘๕
๖	๖.บ้านหาดทรายมูล	๒๗๔	๑๗๗	๔๑๙	๓๗๑	๗๙๐
๗	๗.บ้านพิมูล	๑๘๖	๕๑	๒๘๑	๒๘๘	๕๖๙
รวม		๑,๓๙๖	๖๓๗	๒,๑๗๒	๒,๐๗๔	๔,๒๔๖

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒๑๗	๒๘.๔๘
๕๖ – ๖๕ ปี	๒๔๒	๓๑.๗๖
๔๖ – ๕๕ ปี	๒๑๘	๒๘.๖๑
๓๖ – ๔๕ ปี	๗๐	๙.๑๙
๒๖ – ๓๕ ปี	๑๔	๑.๘๔
๑๘ – ๒๕ ปี	๑	๐.๑๓
รวม	๗๖๒	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครุฑเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๗๔๖	๙๗.๙๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๖	๒.๑๐
รวม	๗๖๒	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๗

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๕๕๖	๘๓.๖๑
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๖๖	๒๔.๙๖
เช่า	๔๖	๖.๙๒
รวม	๖๖๕	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๗

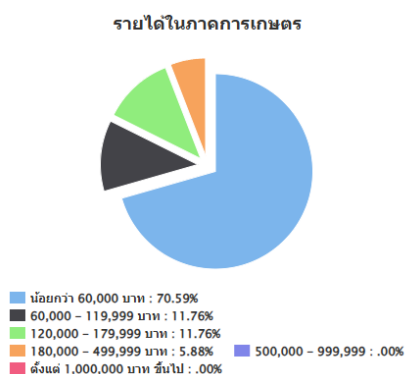
๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าตัวเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๒๘๔	๓๑๑	-	๑๐๑	๕๕๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๗

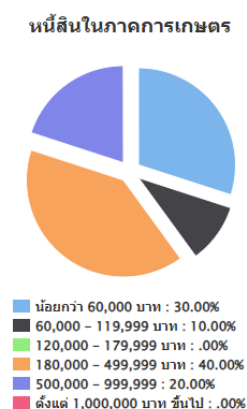
๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

ช่วงรายได้ในภาคการเกษตร

ช่วงรายได้ (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 60,000 บาท	12.00	70.59
60,000 - 119,999 บาท	2.00	11.76
120,000 - 179,999 บาท	2.00	11.76
180,000 - 499,999 บาท	1.00	5.88
500,000 - 999,999	0.00	0.00
ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	0.00	0.00
รวม	17.00	100.00

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ช่วงหนี้สินในภาคการเกษตร

ช่วงหนี้สิน (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 60,000 บาท	3.00	30.00
60,000 - 119,999 บาท	1.00	10.00
120,000 - 179,999 บาท	0.00	0.00
180,000 - 499,999 บาท	4.00	40.00
500,000 - 999,999	2.00	20.00
ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	0.00	0.00
รวม	10.00	100.00

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

อำเภอห้วยเม็กส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๙ และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ ๑ มีวัด ๔๗ แห่ง และสำนักสงฆ์ ๒๑ แห่ง

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ชาวอำเภอห้วยเม็ก มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรบรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมา ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน (คุ่มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและตอข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- เดือนสาม บุญข้าวจี เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อย พระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้าทำให้เกิดความปิติใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอด จวบจนปัจจุบัน

- เดือนสี่ บุญพระเวส(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ผะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญผะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะลดบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริย์เมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสงกรานต์) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่

การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงฆ์พระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร ก่อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมีได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียน อันสว่างไสว

- เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสาร) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวราณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันทั่ว ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวาดข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัด

และหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผืนอื่นเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือน หลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูชนียสถานสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขันบันได สมมาผักตู่เหือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผัว และให้เอาธูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือ

สามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก้าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลู

ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ

ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ

ทิศหริ - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน

ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม

ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว

ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)

ทิศอีสาน - ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักไร่ทางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเซ่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หลึงยั่นเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หลึงยั่นเยี้ยว)

- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)

- นั่งตันประตู นั่งตันขันได นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ

- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก

เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

- ไทเฮือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ

- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเขี่ยเสื้อผ้า คะลำ

- ผัวเมียผัดกัน ข่มเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

ประเพณีประจำปีต่าง ๆ ดังนี้

- งานวันขึ้นปีใหม่ ในวันที่ ๑ มกราคม ของทุกปี
- งานนมัสการพระธาตุพนมจำลองห้วยเม็ก ในช่วงเดือนมกราคม -

กุมภาพันธ์ ของทุกปี

- งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ในวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี
- งานประเพณีบุญบั้งไฟ เดือน ๖ ของทุกปี
- งานประเพณีทอดกฐิน หลังวันออกพรรษาของทุกปี
- งานประเพณีลอยกระทงในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี

ประชาชนในเขตอำเภอห้วยเม็กได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่
วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน วิธีการทอเสื่อจากต้นกก และวิธีการจับปลาตามธรรมชาติ ประชากร
ร้อยละ ๙๙ % พูดภาษาอีสาน

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

พื้นที่	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
พมูล	๑	๑๑	๑	๑๐	๑	๒๖	๑๖	๒๓๙			๑	๕๑
รวม	๑	๑๑	๑	๑๐	๑	๒๖	๑๖	๒๓๙			๑	๕๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	-
เครื่องดื่ม	-
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๓
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๓
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-
รวม	๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
๑. กลุ่มปลูกอ้อยบ้านโนนพิมาน ม.๓	เลขที่ ๙๙ หมู่ ๓	พิมูล	-
๒. กลุ่มโคเนื้ออำเภอห้วยเม็ก	เลขที่ ๔๕ หมู่ ๗	พิมูล	๘
๓. ควายขุนตำบลพิมูล	เลขที่ ๖๒ หมู่ ๔	พิมูล	๘
๔. กลุ่มปลูกมันสำปะหลังตำบลพิมูลหมู่ที่ ๗	เลขที่ ๑๕๘ หมู่ ๗	พิมูล	๙
๕. ร่วมใจพัฒนาและอนุรักษ์ควายไทย	เลขที่ ๒๔๓ หมู่ ๔	พิมูล	๑๔
๖. กลุ่มเลี้ยงโคขุนพื้นเมืองตำบลพิมูล	เลขที่ ๖๒ หมู่ ๒	พิมูล	๙
๗. พัฒนาควายไทย ต.พิมูล	เลขที่ ๒๕๑ หมู่ ๕	พิมูล	๑๕
๘. กลุ่มเลี้ยงโคตำบลพิมูล	เลขที่ ๘๓ หมู่ ๔	พิมูล	๙
๙. การปลูกอ้อยส่งโรงงาน	เลขที่ ๑๙๑ หมู่ ๔	พิมูล	๙
๑๐. กลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่สวยงาม	เลขที่ ๓๐๐ หมู่ ๕	พิมูล	๒๕
๑๑. ไม้ผลพัฒนา ตำบลพิมูล	เลขที่ ๖๔ หมู่ ๖	พิมูล	๓๔
๑๒. เกษตรกรปลูกมันสำปะหลัง	เลขที่ ๓๙ หมู่ ๒	พิมูล	๗
๑๓. กลุ่มปลูกอ้อยพิมูล หมู่ ๒,๗	เลขที่ ๔๑ หมู่ ๒	พิมูล	๔๘
๑๔. กลุ่มปลูกอ้อยและพัฒนาพันธุ์อ้อย	เลขที่ ๓ หมู่ ๑	พิมูล	๑๑
๑๕. ผลิตภัณฑ์โรงงานโนนพิมาน	เลขที่ ๒๓ หมู่ ๓	พิมูล	๑๖
๑๖. กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์ดีศรีบ้านเดช	เลขที่ ๘๔ หมู่ ๑	พิมูล	๑๗
รวม			๒๓๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
๑.กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรอนุรักษ์ควายไทย	๔	พิมูล	๑๑
๒.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านไม้ผล หมู่ ๖ พิบูล	๖	พิมูล	๑๐
๓.กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนทราญมูลพิทยาคม	๕	พิมูล	๒๖
รวม			๔๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัด.....,พ.ศ.....

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏินูป	
พิมูล	-	๒	๑	๑	๑	-	-	-	-
รวม	-	๒	๑	๑	๑	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

หมู่ที่	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏินูปที่ดิน
๑.บ้านเดชอุดม	-	-	-	๑	๒	๑	-	-	๑
๒.บ้านพิมูล	-	-	-	๑	๑	๑	-	-	๒
๓.บ้านโนนพิมาน	-	-	-	๑	๑	๑	-	-	๒
๔.บ้านหาดทรายมูล	-	-	-	๑	๑	๑	-	-	๒
๕.บ้านหาดทรายมูล	-	-	-	๑	๑	๑	-	-	๑
๖.บ้านหาดทรายมูล	-	-	-	-	๑	๑	-	-	๒
๗.บ้านพิมูล	-	-	-	๓	๑	๑	-	-	-
รวม	-	-	-	๘	๘	๗	-	-	๑๐

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หมู่ที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอห้วยเม็กมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิธีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
ห้วยเม็ก	-	
กุดโดน	๑	เกษตรกรรมผสมผสาน
คำใหญ่	-	
คำเหมือดแก้ว	๑	เกษตรกรรมผสมผสาน
หัวหิน	-	
โนนสะอาด	-	
บึงนาเรียง	-	
พิมูล	-	
ทรายทอง	๑	เกษตรกรรมผสมผสาน
รวม	๓	เกษตรกรรมผสมผสาน

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	กลุ่มผู้ปลูกมะม่วงมหาชนกตำบลพิมูล	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๖	พิมูล
๒	ศูนย์เรียนรู้การผลิตมันสำปะหลัง	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๔	พิมูล

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	หมู่ที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	หมู่ที่ ๔	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลพิมูล	มันสำปะหลัง	๕๑	๓๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลพิมูล
อำเภอห้วยเม็ก

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[/] น้ำฝน []ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

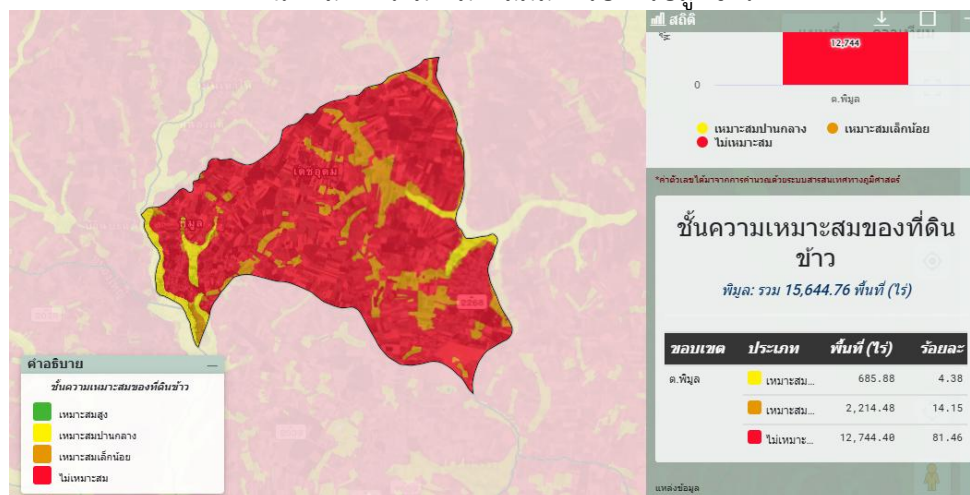
๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

พื้นที่	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ตำบลพิมูล	-	๖๘๕.๘๘	๒,๒๑๔.๔๘	๑๒,๗๔๔.๔๐	๑๕,๖๔๔.๗๖
รวม	-	๖๘๕.๘๘	๒,๒๑๔.๔๘	๑๒,๗๔๔.๔๐	๑๕,๖๔๔.๗๖

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
 (ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

หมู่ที่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อ ไร่ (ตัน)
๑.บ้านเดชอุดม	๘๙	๗๐๕.๒๕	๗๐๕.๒๕	๒๘๒.๑๐	๐.๔
๒.บ้านพิมูล	๙๒	๖๖๙.๒๕	๖๖๙.๒๕	๒๖๗.๗๐	๐.๔
๓.บ้านโนนพิมาน	๖๖	๔๔๗.๗๕	๔๔๗.๗๕	๑๗๙.๑๐	๐.๔
๔.บ้านหาดทรายมูล	๙๔	๘๒๗.๔๖	๘๒๗.๔๖	๓๓๐.๙๘	๐.๔
๕.บ้านหาดทรายมูล	๖๖	๖๔๗.๑๙	๖๔๗.๑๙	๒๕๘.๘๘	๐.๔
๖.บ้านหาดทรายมูล	๑๓๔	๑,๒๓๑.๕๐	๑,๒๓๑.๕๐	๔๙๒.๖๐	๐.๔
๗.บ้านพิมูล	๔๑	๒๑๖.๒๑	๒๑๖.๒๑	๘๖.๔๘	๐.๔
รวม	๕๔๙	๔,๗๔๔.๖๐	๔,๗๔๔.๖๐	๑,๘๙๗.๘๔	๐.๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

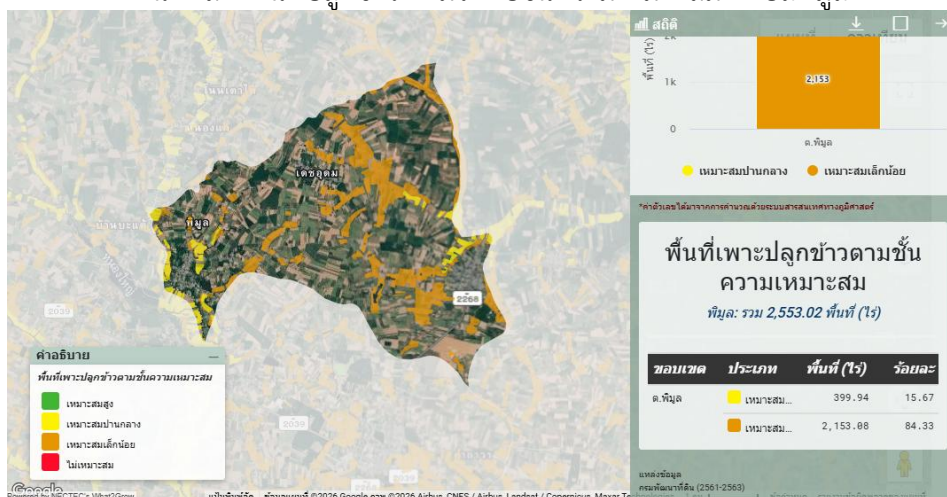
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

พื้นที่	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
พิมูล	-	๓๙๙.๙๔	๒,๑๕๓.๐๘	-	๒,๕๕๓.๐๒
รวม	-	๓๙๙.๙๔	๒,๑๕๓.๐๘	-	๒,๕๕๓.๐๒

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลพิมูล

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี เกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้วยเม็กส่วนใหญ่จะเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองจากปีที่แล้ว โดยการคัดเมล็ดดีออก (วิธีแช่น้ำ) นำเมล็ดไปแช่ในน้ำสะอาด เมล็ดที่ลอยน้ำคือเมล็ดดีหรือไม่สมบูรณ์ จะช้อนทิ้งไป ส่วนเมล็ดที่จมคือเมล็ดสมบูรณ์น้ำหนักดี เหมาะสำหรับนำไปปลูก

๒) การเตรียมดิน หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วเกษตรกรจะไถกลบตอซังข้าว แล้วปลูกปอเทือง เป็นวิธีที่นิยมมากในการปรับปรุงบำรุงดิน เพราะเป็นพืชตระกูลถั่วที่ให้ไนโตรเจนสูง และไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ช่วงออกดอก (อายุ ๕๐-๖๐ วัน) เนื่องจากเป็นช่วงที่มีไนโตรเจนสูงที่สุดและลำต้นยังไม่แข็งเกินไป ทิ้งไว้ประมาณ ๗-๑๐ วัน เพื่อให้ปุ๋ยสลายตัวก่อน แล้วจึงไถดะพลิกดินชั้นล่างขึ้นมาสัมผัสอากาศและตากแดดทิ้งไว้ ๗ - ๑๔ วัน เพื่อกำจัดวัชพืช ฆ่าเชื้อโรค และแมลงศัตรูพืช จากนั้นไถแปร ย่อยก้อนดินให้เล็กลง และกำจัดวัชพืชที่งอกขึ้นมาใหม่หลังจากการตากดิน

๓) การปลูก นิยมปลูกข้าวนาหว่านข้าวแห้ง คือ การหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวแห้งลงบนดินแห้งโดยไม่ต้องแช่น้ำหรือทำเทือก นิยมมากในพื้นที่อาศัยน้ำฝนหรือนอกเขตชลประทาน ประหยัดแรงงานและเวลา โดยจะหว่านช่วงต้นฤดูฝนแล้วไถกลบ เมล็ดข้าวจะรอความชื้นจากการตกของฝนเพื่องอก เป็นวิธีที่สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่นาหว่านคอยฝน โดยหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๑๕-๒๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วไถบ่มกลบเมล็ดและให้ดินเรียบเสมอ

๔) ระบบการให้น้ำ พื้นที่นาข้าวส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝนเป็นหลักเพราะประหยัดแรงงานและทำได้รวดเร็วทันต่อสภาพอากาศที่ผันผวน และอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติบางส่วน ระยะแรก (ข้าวไม่เกิน ๑ สัปดาห์) เกษตรกรจะไม่ให้น้ำขังในนา เพราะอาจทำให้เมล็ดข้าวที่เพิ่งหว่านเน่าเสียได้

๕) การดูแลรักษา เน้นการจัดการวัชพืชและการใช้น้ำที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นวิธีที่วัชพืชเติบโตแข่งกับข้าวได้ง่ายที่สุด ก่อนนกอ : หลังหว่านข้าวทันที (ในขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ) จะฉีดสารกำจัดวัชพืช "ประเภทคุมแห้ง" เพื่อยับยั้งเมล็ดหญ้าที่รอการงอก เก็บหลังนกอ : เมื่อข้าวอายุประมาณ ๑๕-๓๐ วัน หากยังมีหญ้าขึ้นแซม จะใช้สารกำจัดวัชพืชประเภท "หลังนกอ" โดยเลือกใช้ให้ถูกกับชนิดหญ้า (ใบแคบ ใบกว้าง หรือกก) มีการซ่อมข้าว (หรือการส่ามข้าว) โดยการนำต้นกล้าไปปลูกทดแทนในบริเวณที่ข้าวไม่ขึ้นหรือเสียหาย เพื่อให้ผลผลิตสม่ำเสมอเต็มพื้นที่

๖) การใส่ปุ๋ย เน้นใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก คือช่วงอายุ ๒๐-๒๕ วันเพื่อบำรุงต้น/แตกกอ (สูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือ ๑๖-๘-๘) และครั้งที่ ๒ ช่วงอายุ ๔๕-๕๐ วันเพื่อสร้างรวง (สูตร ๑๕-๑๕-๑๕) อัตราประมาณ ๒๕-๔๐ กก./ไร่ ควรกำจัดวัชพืชก่อนใส่ และใส่เมื่อดินมีความชื้น

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวข้าวด้วยรถ หรือที่เรียกว่า รถเกี่ยวนวดข้าว เป็นวิธีการที่นิยมมากในปัจจุบันเพราะช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน โดยเครื่องจักรจะทำงานครบวงจรในเครื่องเดียว จากนั้นจึงนำไปตากแดด ประมาณ ๒-๓ แดด เพื่อลดความชื้นให้เหลือประมาณ ๑๔-๑๕% โดยป้อนวัสดุรองพื้น เช่น ฝ้ายฟางหรือตาง่ายเขียว เพื่อป้องกันสิ่งสกปรกและลดความร้อนสูงเกินไป ตากข้าวหนาประมาณ ๕-๑๐ ซม. และกลับกองข้าวทุกๆ ๒ ชั่วโมง เพื่อให้แห้งเร็วและสม่ำเสมอ

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู เน้นการจัดการแบบผสมผสาน (IPM) ตั้งแต่การเตรียมดิน จนถึงการใช้ปุ๋ย เพื่อลดความเสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ หมั่นเดินสำรวจนา เลือกพันธุ์ต้านทาน และไม่หว่านข้าวหนาเกินไป โรคที่พบบ่อยในนาหว่าน ได้แก่ โรคไหม้, โรคกาบใบแห้ง, และ โรคยอดฝักดาบ

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอห้วยเม็ก มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า ข้าว	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
การเตรียมดิน	←→				←→							
การเตรียมเมล็ดพันธุ์			←→									
การปลูกนาหว่าน					←→△							
การใส่ปุ๋ย					←→			←→				
การดูแลรักษา					←							→
การเก็บเกี่ยวผลผลิต											▽←→	

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

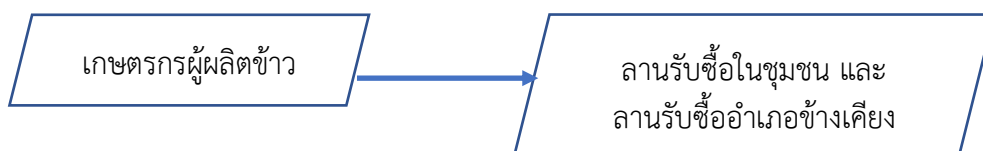
รายการ (/ไร่)	จำนวน (บาท)	หมายเหตุ
ค่าไถตะ	๒๕๐	
ค่าไถแปร	๒๐๐	
ค่าเมล็ดพันธุ์	๗๐๐	
ค่าหว่าน	๑๐๐	
ค่าไถปั่น	๒๕๐	
ค่ายาคูมวัชพืช	๑๐๐	
ค่าปุ๋ยครั้งที่ ๑ (๑๖-๘-๘)	๕๐๐	๒๕ ก.ก./ไร่
ค่าปุ๋ยครั้งที่ ๒ (๑๕-๑๕-๑๕)	๕๐๐	๒๕ ก.ก./ไร่
ค่าเก็บเกี่ยว	๗๐๐	
ค่าขนข้าวลาน และยุ่งฉาง	๔๐๐	
รวม	๓,๗๐๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก)

Flow chart แสดงเส้นทางวิถีตลาดของตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๒ แห่ง

- อยู่ใน ตำบลห้วยเม็ก จำนวน ๒ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก จำนวน ๕๔๙ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๒ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๒	พิมูล	หมอดินอาสา	ด้านการจัดการดิน การปรับปรุงบำรุงดิน
๒	๖	พิมูล	เกษตรหมู่บ้าน	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	-พื้นที่ปลูกข้าวให้ผลผลิตลดลง	-มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาข้าวเป็นอ้อย หรือแบ่งพื้นที่ปลูกข้าวบางส่วนมาปลูกอ้อย	ปริมาณการผลิตข้าวลดลง
	ปัญหา Pain point	- สภาพพื้นที่นาบางแห่งมีความลาดเทเล็กน้อย น้ำขังในพื้นที่นาไม่สม่ำเสมอทำให้ขาดน้ำ -ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นที่บ	-ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เท่ากันทั่วพื้นที่ -ดินไม่อุ้มน้ำและธาตุอาหารต่ำ	ผลผลิตข้าวลดลง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ปรับกระทรงนาให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามาปฏิบัติ (land reshape)	ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยพืชสด เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน	เพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าว
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร	จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	การต่อรองราคาผลผลิตที่สูงกว่าราคาตลาดทั่วไป
	ปัญหา Pain point	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาด้านสุขภาพ ขาดทักษะด้านเทคโนโลยี	ขาดแคลนแรงงาน	จ้างแรงงาน ต้นทุนเพิ่มขึ้น รายได้ลดลง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ให้ความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว	ใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงาน หรือใช้โดรนเกษตรในการหว่านเมล็ด พ่นปุ๋ยพ่นยา	ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ลดขั้นตอนการทำงาน ลดการใช้แรงงาน
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ราคาผลผลิตตกต่ำ	เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้	อยู่ห่างไกลแหล่งรับซื้อ
	ปัญหา Pain point	ผลผลิตข้าวไม่สม่ำเสมอปัญหาข้าวปน	ข้าวไม่ได้คุณภาพตรงตามมาตรฐาน	ขาดการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	มีการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน GAP หรืออินทรีย์	ศึกษานวัตกรรมแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ	ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า

๓. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง

๓.๑ แหล่งน้ำหลัก

[/] น้ำฝน []ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๓.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

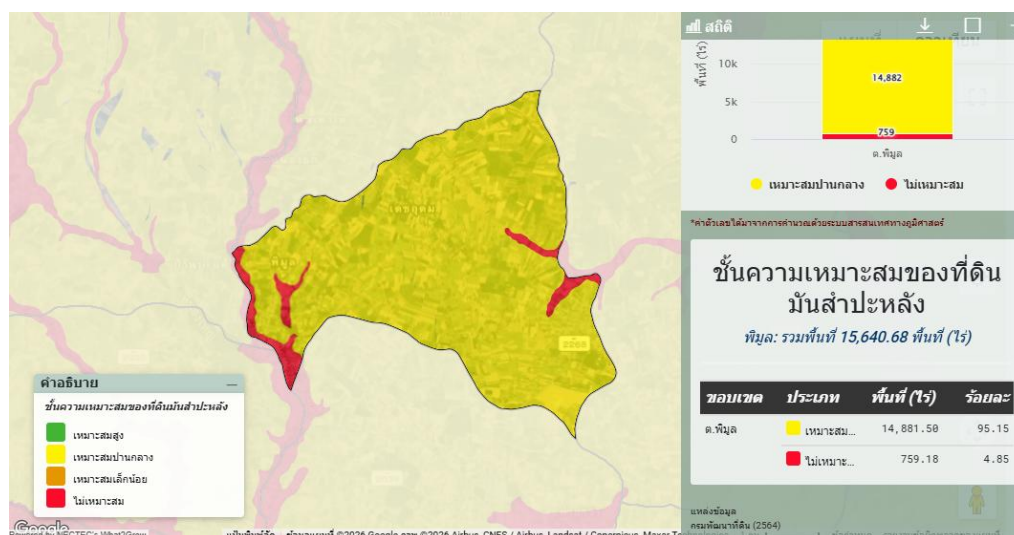
๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

พื้นที่	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ตำบลพิมูล	-	๑๔,๘๘๑.๕๐	-	๗๕๙.๑๘	๑๕,๖๔๐.๖๘
รวม	-	๑๔,๘๘๑.๕๐	-	๗๕๙.๑๘	๑๕,๖๔๐.๖๘

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง

ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

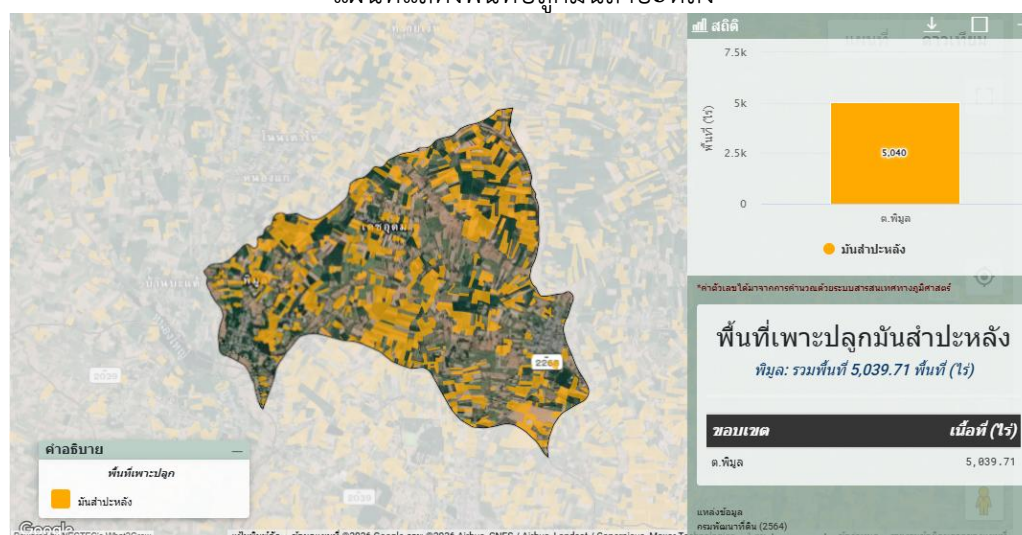
๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตารางที่ ๓๗ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตมันสำปะหลัง

หมู่ที่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อ ไร่ (ตัน)
๑.บ้านเดชอุดม	๖๒	๖๙๔.๒๕	๖๙๔.๒๕	๒,๐๘๒.๗๕	๓
๒.บ้านพิบูล	๓๐	๓๑๙.๗๕	๓๑๙.๗๕	๙๕๙.๒๕	๓
๓.บ้านโนนพิมาน	๔๗	๔๘๔.๗๕	๔๘๔.๗๕	๑,๔๕๔.๒๕	๓
๔.บ้านหาดทรายมูล	๓๓	๓๗๑.๐๐	๓๗๑.๐๐	๑,๑๑๓	๓
๕.บ้านหาดทรายมูล	๓๓	๓๐๐.๗๕	๓๐๐.๗๕	๙๐๒.๒๕	๓
๖.บ้านหาดทรายมูล	๙๗	๑,๑๗๒.๗๕	๑,๑๗๒.๗๕	๓,๕๑๘.๒๕	๓
๗.บ้านพิบูล	๑๒	๙๘.๗๕	๙๘.๗๕	๒๙๖.๒๕	๓
รวม	๒๙๗	๓,๔๔๒	๓,๔๔๒	๑๐,๓๒๖	๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอยายแม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง)

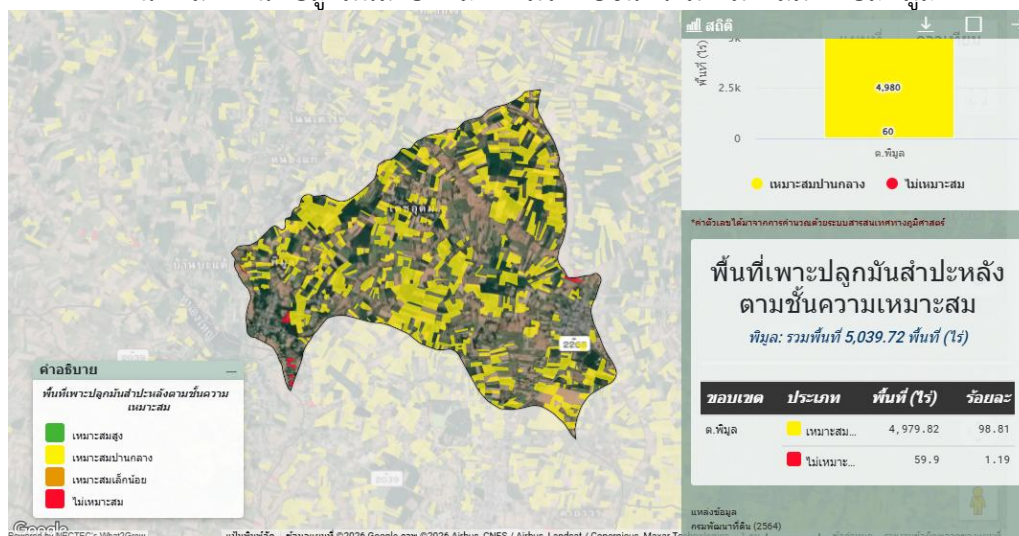
(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓๘ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

พื้นที่	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
พิบูล	-	๔,๙๗๙.๘๒	-	๕๙.๙	๕,๐๓๙.๗๒
รวม	-	๔,๙๗๙.๘๒	-	๕๙.๙	๕,๐๓๙.๗๒

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลพิมูล

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบล/อำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดีเลือกท่อนพันธุ์ที่แข็งแรง ปราศจากโรคใบด่างมันสำปะหลังและแมลงศัตรูพืช อายุ ๘-๑๒ เดือน ตัดท่อนยาวประมาณ ๑๕-๒๕ เซนติเมตร มีตาอย่างน้อย ๕-๗ ตา แخذท่อนพันธุ์ในสารฆ่าแมลง และป้องกันเชื้อราทาน ๕-๑๐ นาที เพื่อป้องกันเพลี้ยแป้ง

๒) การเตรียมดิน ไถระเบิดดินดาน ไถตะ และไถแปรเพื่อให้ดินร่วนซุย ลึกประมาณ ๒๐-๓๐ เซนติเมตร ยกร่องสูง ๕๐ เซนติเมตร เพื่อระบายน้ำและช่วยให้หัวมันใหญ่

๓) การปลูกปักท่อนพันธุ์ตั้งตรงหรือเฉียง ๔๕ องศา ลงในดินลึกประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างแถว ๑๐๐-๑๒๐ เซนติเมตร และระหว่างต้น ๘๐-๑๐๐ เซนติเมตร เพื่อให้พุ่มใบได้รับแสงเพียงพอ โดยจะใช้เครื่องปลูกมันสำปะหลังแบบติดท้ายรถไถ (Cassava Planter) : เป็นที่นิยมที่สุด โดยมีอุปกรณ์ติดท้ายที่สามารถยกร่อง ใส่ปุ๋ย ตัดท่อนพันธุ์ และปักลงดิน ได้พร้อมกันในขั้นตอนเดียว บางรุ่นออกแบบมาให้ปลูกได้พร้อมกัน ๒ ร่อง เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว การปลูกแบบนึ่งท้าย (กระแตะ) : ใช้รถไถลากจูงเครื่องปลูกที่มีที่นั่งให้คนคอยส่งท่อนพันธุ์ลงเครื่องหยอด วิธีนี้ช่วยให้คนปลูกไม่ต้องเดินก้มเงย ลดความเหนื่อยล้าและทำงานได้ต่อเนื่องกว่าเดิม และการใช้แรงงานคน โดยแخذท่อนพันธุ์ก่อนปลูกก่อนนำไปใส่กระสอบหรือตะกร้า แล้วนำมาปลูกในแปลงที่ยกร่องไว้แล้ว

๔) ระบบการให้น้ำ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะปลูกช่วงต้นฤดูฝน (พ.ค.-มิ.ย.) เพื่อให้มันได้รับน้ำช่วงเจริญเติบโต หรือปลายฝน (ต.ค.-พ.ย.) เพื่อเลี้ยงฝนชุกและเก็บเกี่ยวหน้าแล้ง โดยต้องเตรียมดินร่วนซุย ไถระเบิดดินดาน และเลือกพันธุ์ทนแล้ง เพื่อให้หัวมันโต น้ำหนักดีและเปอร์เซ็นต์แป้งสูง

๕) การดูแลรักษา เน้นการเตรียมดินให้ร่วนซุย การกำจัดวัชพืชในช่วง ๑-๔ เดือนแรก พร้อมสำรวจโรคและแมลงทุก ๗ วัน โดยเฉพาะเพลี้ยแป้งและโรคใบไหม้ในช่วงฤดูแล้ง

๖) การใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๑ (อายุ ๑-๒ เดือน): เน้นเร่งต้นและราก ใช้สูตรเสมอ เช่น ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ในอัตรา ๒๕-๕๐ กก./ไร่ เพื่อสร้างโครงสร้างต้นที่แข็งแรง

ครั้งที่ ๒ (อายุ ๓-๔ เดือน) : ช่วงเร่งลงหัว "ระเบิดหัว" เน้นโพแทสเซียมสูง เช่น สูตรปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ หรือผสม ๑๕-๑๕-๑๕ กับ ๐-๐-๖๐ สัดส่วน ๑:๒ ใส่ในอัตรา ๓๐-๕๐ กก./ไร่ โดยวิธีการใส่ข้างแถวสองฝั่งแล้วกลบดิน เพื่อป้องกันปุ๋ยระเหยและวัชพืชแย่งอาหาร

๓) การเก็บเกี่ยว ช่วงเวลาที่เหมาะสม: ๘-๑๒ เดือนหลังปลูก ช่วงเดือนธันวาคม - มีนาคม (ฤดูแล้ง) ได้แป้งสูงสุด ไม่ควรเก็บในช่วงฝนแรก (เมษายน-มิถุนายน) เพราะแตกใบอ่อน แป้งต่ำ วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคน เหมาะกับดินร่วนซุย ดินชั้น โดยตัดลำต้นให้เหลือส่วนล่างประมาณ ๓๐-๗๐ เซนติเมตร เพื่อใช้มือจับถอนหรือใช้จอบขุด ใช้เครื่องจักร (เครื่องขุดมัน) : ใช้รถแทรกเตอร์พ่วงอุปกรณ์พลิกหน้าดิน ทำให้หัวมันหลุดจากดิน และใช้แรงงานคนตัดหัวมันออกจากเหง้า

๔) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว รวบรวมหัวมันไปขายทันทีภายใน ๑-๒ วัน หากทิ้งไว้นานกว่า ๒ วัน แป้งจะลดลงและเน่าเสีย หัวมันที่ส่งขายต้องไม่มีดินหรือส่วนของลำต้นติดไปมากเกินไป เศษซากลำต้น เหง้าและใบควรสับทิ้งไว้ในแปลงเพื่อทำปุ๋ยพืชสด

๕) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ใช้วิธีการจัดการแบบผสมผสาน ได้แก่ การเลือกท่อนพันธุ์สะอาดต้านทานโรค (เช่น ระยอง ๗๒), การแช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีก่อนปลูก (เช่น อิมิดาโคลพริด), หมั่นสำรวจแปลงทุก ๑-๒ สัปดาห์ เพื่อทำลายต้นเป็นโรค (เช่น โรคใบด่าง) และกำจัดแมลงพาหะ (เช่น แมลงหวี่ขาวยาสูบ) การเก็บรักษาท่อนพันธุ์ โดยการมัดและกองท่อนพันธุ์ไว้ในที่ร่ม เพื่อเก็บรักษาท่อนพันธุ์ไว้ปลูกในฤดูถัดไป

๓.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอห้วยเม็ก มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ชื่อสินค้า มันสำปะหลัง	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
การเลือกท่อนพันธุ์			←→									
การเตรียมดิน			←→	→								
การปลูก			←→	→△								
การดูแลรักษา	←											→
การใส่ปุ๋ย					←→	←→						
การเก็บเกี่ยว	←		→▽							←		→
การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	←		→							←		→
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู			←									→

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๔ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๙ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘

รายการ	จำนวน (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
ไถดะ	๓๕๐	
ไถแปร	๓๕๐	
ไถยกร่อง (กรัมเบอร์)	๓๕๐	
พันธุ์มัน	๕๐๐	
ปลูก (รถปลูก)	๓๕๐	
ดายหญ้า	๓๕๐	
ปุ๋ย ๑๐๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	๑,๒๐๐	สูตร ๑๕-๑๕-๑๕
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๓๕๐	
ค่าไถเบิก,ค่าไถกลับ	๓๕๐	
เก็บเกี่ยวตันละ ๓๕๐ บาท	๑,๐๕๐	ผลผลิต ๓ ตัน/ไร่
รวม	๕,๒๐๐	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก)

Flow chart แสดงเส้นทางวิถีตลาดของตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๑๕ แสดงวิถีการตลาดมันสำปะหลัง ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๒ แห่ง

- อยู่ใน ตำบลห้วยเม็ก จำนวน ๒ แห่ง

๓.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก จำนวน ๒๙๗ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๑ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๔๐ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๔	พิมูล	แปลงใหญ่	การลดต้นทุนการผลิตใช้เทคโนโลยีแลนวัตกรรม เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร (ใส่เพิ่มเติมได้เลย ไม่มีองค์กรไหนก็ลบออก) ดังนี้

ตารางที่ ๔๑ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.เครือข่าย	๑	ศูนย์เรียนรู้การผลิตมันสำปะหลัง หมู่ที่ ๔ ตำบลพิมูล
แปลงใหญ่	๑	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลพิมูล

๔. การวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้ามันสำปะหลัง

ตารางที่ ๔๒ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้ามันสำปะหลัง ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังให้ผลผลิตลดลง	ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเป็นอ้อยหรือแบ่งพื้นที่บางส่วนมาปลูกอ้อย	ปริมาณการผลิตมันสำปะหลังลดลง
	ปัญหา Pain point	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังพบการระบาดของโรคใบด่าง	ไม่มีท่อนพันธุ์ที่ปลอดโรคในพื้นที่	ผลผลิตมันสำปะหลังลดลง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การคัดเลือกท่อนพันธุ์มันสำปะหลังก่อนนำมาปลูก	ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์มันสะอาดปลอดโรคมาปลูกในพื้นที่เพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่าง	เพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังและพัฒนาคุณภาพท่อนพันธุ์มันสะอาดปราศจากโรค
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	ขาดองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาโรคใบด่างมันสำปะหลัง	สร้างการรับรู้เพื่อให้เกษตรกรตระหนักและจัดการโรคอย่างถูกต้อง	คัดเลือกท่อนพันธุ์จากแหล่งที่ไม่พบการระบาดของโรค
	ปัญหา Pain point	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาด้านสุขภาพขาดทักษะด้านเทคโนโลยี	ขาดแคลนแรงงาน	จ้างแรงงาน ต้นทุนเพิ่มขึ้น รายได้ลดลง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ถ่ายทอดความรู้เพิ่มทักษะด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง	ใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงาน หรือใช้โดรนเพื่อการเกษตรในการพ่นปุ๋ยพ่นยา พ่นฮอร์โมน	ลดขั้นตอนในการทำงาน ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ต้นทุนสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ	เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้	อยู่ห่างไกลแหล่งรับซื้อโดยตรง
	ปัญหา Pain point	โรคใบด่างมันสำปะหลัง	ท่อนพันธุ์ มันสะอาดปราศจากโรคมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	ผลผลิตมันสำปะหลังลดลง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- อบรมเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี - จัดหาท่อนพันธุ์มันสะอาดปราศจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง	จัดทำแปลงต้นแบบการเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตและขยายมันสำปะหลังพันธุ์ดี	จัดทำธนาคารท่อนพันธุ์มันสะอาดเพื่อให้มีการใช้ท่อนพันธุ์มันสะอาดหมุนเวียนในพื้นที่

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๔๓ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวสู่มาตรฐาน GAP
๒. ชื่อแผนงาน	แผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “ มั่งคั่งด้วยเกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยววิถีใหม่ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ”
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาศักยภาพที่มุ่งเน้นการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย
๔. หลักการและเหตุผล	ปัจจุบันผู้บริโภคมีความห่วงใยต่อสุขภาพมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน มาตรการด้านสุขอนามัยพืชและความปลอดภัยด้านอาหารได้ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขทางการค้าระหว่างประเทศในตลาดโลกมากขึ้น สินค้าเกษตรและอาหารต้องมีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรผู้ผลิตเข้าสู่การรับรองมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งเป็นการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าข้าวให้ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP ๒. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้เกษตรกร ด้วยเทคโนโลยีการผลิตข้าว GAP ๓. เพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตข้าวตามระบบมาตรฐาน GAP
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรมีความรู้ด้านระบบการผลิตข้าว GAP ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ๒. แปลงเกษตรกรได้รับการรับรองระบบการผลิตข้าว GAP ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	อำเภอยายิงเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	อบรมถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวตามระบบมาตรฐาน GAP เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และมีความชำนาญให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP โดยมีเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการให้คำแนะนำในกระบวนการผลิตตามมาตรฐานก่อนการตรวจประเมินผล
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – ธันวาคม ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๕๐๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกรมีความรู้ด้านระบบการผลิตข้าว GAP ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	แปลงเกษตรกรได้รับการรับรองระบบการผลิตข้าว GAP ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ตารางที่ ๔๓ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง
๒. ชื่อแผนงาน	แผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “ มั่งคั่งด้วยเกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยววิถีใหม่ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ”
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาศักยภาพที่มุ่งเน้นการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย
๔. หลักการและเหตุผล	ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออก มันสำปะหลัง อันดับ ๓ ของโลก โดยมีพื้นที่ปลูกหลักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง ผลผลิตหลักประกอบด้วยมันเส้นและแป้งมันสำปะหลัง ซึ่งกว่า ๖๘% ของผลผลิตใช้เพื่อการส่งออก โดยมีจีนเป็นตลาดหลัก ปัจจุบันเกษตรกรกำลังเผชิญความท้าทายผลกระทบจากภัยแล้ง ราคาต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นและการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตมันสำปะหลัง ๒. เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพันธุ์พืช
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรมีความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๒. พื้นที่การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลพิมูล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	อบรมถ่ายทอดความรู้จัดทำแปลงต้นแบบการเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี และจัดทำธนาคารท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เพื่อให้มีการใช้ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังหมุนเวียนในพื้นที่
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	พฤศจิกายน ๒๕๖๕ – ธันวาคม ๒๕๖๕
๑๑. งบประมาณ	๕๐๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกรมีความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	พื้นที่การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๔๔ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการพัฒนา คุณภาพการผลิตข้าว สู่มาตรฐาน GAP	ปัจจัยสนับสนุนการ ผลิตให้ได้มาตรฐาน -องค์ความรู้การผลิต ข้าวตามระบบ มาตรฐาน GAP -เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี -วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน	-รับสมัครและคัดเลือก เกษตรกรเป้าหมาย -อบรมถ่ายทอดความรู้การ ผลิตข้าวตามระบบ มาตรฐาน GAP -ติดตามให้คำแนะนำ ตรวจประเมินแปลง เบื้องต้น -ตรวจประเมินรับรอง แปลง	-ถ่ายทอดความรู้การ ผลิตข้าวตามระบบ มาตรฐาน GAP -เป้าหมายสมาชิกศูนย์ ข้าวชุมชน ๓๐ ราย -แปลงเกษตรกรได้รับ การรับรองระบบการ ผลิตข้าว GAP ไม่น้อย กว่าร้อยละ ๕๐	-ถ่ายทอดความรู้การ ผลิตข้าวตามระบบ มาตรฐาน GAP -เป้าหมายกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกข้าว จำนวน ๑๐๐ ราย -แปลงเกษตรกรได้รับ การรับรองระบบการ ผลิตข้าว GAP ไม่น้อย กว่าร้อยละ ๘๐	-การผลิตข้าวที่ได้รับรอง มาตรฐาน GAP -การสร้างแบรนด์สินค้า ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตรง ตามความต้องการของ ผู้บริโภค และเพิ่ม ช่องทางจำหน่ายสินค้า	งบจังหวัด/กลุ่ม จังหวัด/องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	ปี ๒๕๖๐

ตารางที่ ๔๔ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ (ต่อ)

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๒.โครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต มันสำปะหลัง	ปัจจัยสนับสนุนการผลิตมันสำปะหลัง -องค์ความรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต มันสำปะหลัง - ปัจจัยการผลิตพันธุ์ มันสำปะหลัง ๑.พันธุ์ทนทาน ๒.พันธุ์ต้านทาน -วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน -ระบบให้น้ำในแปลง	-รับสมัครและคัดเลือก เกษตรกรเป้าหมาย -อบรมถ่ายทอดความรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตมันสำปะหลัง -จัดทำแปลงต้นแบบการ เรียนรู้เครือข่ายเกษตรกร ผู้ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี -จัดทำธนาคารท่อนพันธุ์ มันสำปะหลัง -ติดตามให้คำแนะนำ ตรวจประเมินแปลง เบื้องต้น -ตรวจประเมินรับรอง มาตรฐานแปลงพันธุ์ สะอาด	-ถ่ายทอดความรู้การ เพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตมันสำปะหลัง -เป้าหมายเกษตรกร ต้นแบบการเรียนรู้ เครือข่ายเกษตรกร ผู้ผลิตและขยายพืช พันธุ์ดี จำนวน ๓๔ ราย -จัดทำแปลงต้นแบบ การเรียนรู้เครือข่าย เกษตรกรผู้ผลิตและ ขยายพืชพันธุ์ดี พื้นที่ จำนวน ๕๐ ไร่ -แปลงเกษตรกรผ่าน เกณฑ์ได้รับการรับรอง มาตรฐานแปลงพันธุ์ สะอาด ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐	-จัดทำธนาคารท่อนพันธุ์ มันสำปะหลัง เพื่อให้มีการ ใช้ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง หมุนเวียนในพื้นที่ -กระจายท่อนพันธุ์มัน สำปะหลังให้กับสมาชิก กลุ่มแปลงใหญ่มัน สำปะหลังตำบลพิบูล และในพื้นที่อำเภอ ห้วยเม็ก พื้นที่จำนวน ๕๐๐ ไร่ -พื้นที่การระบาดของ โรคใบด่างมันสำปะหลัง ลดลง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐	-ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เป็น ๕ - ๗ ตัน/ไร่ จากการใช้ท่อนพันธุ์ที่ดี และลดค่าใช้จ่ายในการ ซื้อท่อนพันธุ์จากแหล่งที่ ไม่น่าเชื่อถือ -เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ บาท/ ไร่ จากการจำหน่าย ผลผลิตและท่อนพันธุ์ -สร้างความมั่นคงด้าน พันธุ์พืช จัดทำเป็น ธนาคารท่อนพันธุ์มัน สำปะหลังในระดับชุมชน เพื่อให้มีท่อนพันธุ์ เพียงพอต่อความ ต้องการในแต่ละฤดูกาล	งบจังหวัด/กลุ่ม จังหวัด/องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	ปี ๒๕๗๐

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. ๒๕๖๙. **ข้อมูลครัวเรือน**. กระทรวงมหาดไทย
แหล่งที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
- กรมการปกครอง. ๒๕๖๙. **ข้อมูลเขตการปกครอง**. กระทรวงมหาดไทย
แหล่งที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
- สถานีพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๙. **ข้อมูลกลุ่มชุดดิน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๙. **ข้อมูลพื้นที่ป่าไม้**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๙. **ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๙. **ข้อมูลชั้นความเหมาะสมของดิน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๙. **ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๙. **ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกตามชั้นความเหมาะสม**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๙. **ระบบทะเบียนเกษตรกร**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://farmer.doae.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๙. **ระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกร**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://asa-center.doae.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๙. **ระบบองค์กรเกษตรกร (๓ก)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://ffgdev.doae.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๙. **ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งที่มา : <https://smcemanage.doae.go.th/>
- กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย. ๒๕๖๙. **ข้อมูลปริมาณฝน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
แหล่งที่มา : <https://www.tmd.go.th/>
- กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย. ๒๕๖๙. **ข้อมูลอุณหภูมิ**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
แหล่งที่มา : <https://www.tmd.go.th/>